

ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ

УДК 005.2:005.4:658

JEL Classification O13, Q20, Q23, Q56

DOI 10.33111/EE.2022.48.TepliukM_OliinykM_RiepinM

M. Tepliuk

*Ph.D., Associate Professor,
Associate Professor department
of Business Economics and
Entrepreneurship
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman*

М. А. Теплюк

*к.е.н., доцент кафедри бізнес-
економіки та підприємництва
Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6823-336X>

M.Oliinyk

*degree seeker
PhD in Economics
SESI «Academy
of Financial Management»*

М. В. Олійник

*здобувач наукового ступеня
доктора філософії з економіки
ДННУ «Академія
фінансового управління»*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1926-5554>

M. Riepin

*master of Economics
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman*

М. С. Рєпін

*магістр економіки,
Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5728-5807>

РОЛЬ БІЗНЕС-АКСЕЛЕРАТОРА ДЛЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА В COVID-ЗАЛЕЖНОМУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ

АНОТАЦІЯ. Стаття присвячена дослідженню ролі бізнес-акселератора для розвитку державного підприємства в COVID-залежному соціально-економічному просторі. В статті досліджено сутність поняття «бізнес-акселератор» та генезі його створення. Обґрунтовано важливість використання бізнес-акселератора як можливості для розвитку та дотримання національних інтересів і підтримки вектору сталого розвитку. Ідентифіковано три найбільш популярні та

значущі вітчизняні бізнес-акселератори: oT Hub, Radar Tech, Центр підприємництва УКУ. Наочно представлено етапи залучення бізнес-акселератора для розвитку державного підприємства. В статті розглянуто роль бізнес-акселераторів як інструменту сталого розвитку наступне: високий позитивний вплив на економічне зростання, підвищення конкурентоспроможності державних підприємств на ринку. Досліджено вигоди від бізнес-акселераторів класифіковано для різних груп зацікавлених сторін: стартапи, інвестори та політики.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: бізнес-акселерація, сталий розвиток, економічний розвиток, інноваційний розвиток, COVID, ТНК.

SOCIO-ECONOMIC IMPACTS OF COVID-19: THE BUSINESS ACCELERATOR ROLE FOR THE STATE ENTERPRISE DEVELOPMENT

ANNOTATION. The article is devoted to the study of the socio-economic impacts of COVID-19: the business accelerator role for the state enterprise development. The article examines of the business accelerator concept essence and the genesis its creation. The importance of using a business accelerator to develop and support national interests and the vector of sustainable development. Three of the most popular and significant domestic business accelerators have been identified: oT Hub, Radar Tech, UCU Entrepreneurship Center. The stages of attracting a business accelerator for the development of a state-owned enterprise are clearly presented. The article talks about of the role business accelerators as a tool for following sustainable development of the: a high positive impact on economic growth, increasing the competitiveness of state-owned enterprises in the market. It should be noted that the most successful and progressive accelerators belong to wealthy leading countries, but for our country it is quite important to support national interests. Undoubtedly, a successful symbiosis of business accelerators and state-owned enterprises is relevant for ensuring the sustainable development of our country. It was noted that the key role of business accelerators for state-owned enterprises should be considered through the prism of the development of the business support institute, which is quite important for our country. The benefits of business accelerators, classified for stakeholders' different groups of: startups, investors and politicians, have been studied. It is appropriate to note that the number of start-ups in Ukraine and in the world is increasing from year to year.

KEY WORDS: business acceleration, sustainable development, economic development, innovative development, COVID, TNC.

Вступ. Сучасні умови функціонування державних підприємств є досить турбулентними, відповідна динаміка спричинена низкою негативних факторів. На сьогоднішній день державна підтримка бізнесу є вкрай важливою, але разом з тим потребує значних інве-

стицій, що є досить важким завданням. Безперечно, в COVID-залежному соціально-економічному просторі, акценти інвестиційної привабливості є мінливими, тому підприємствам необхідно швидко адаптуватися до турбулентних змін і намагатись максимально ефективно використати свої можливості [9;10]. Разом з тим, за декілька років більшість підприємств стали більш гнучкими, і швидко реагують на будь-які зміни, зокрема: економічні, соціальні та політичні.

Державні підприємства є більш залежними від загальної політики країни та її стратегічного плану щодо забезпечення сталого розвитку, саме тому для пришвидшення адаптаційних процесів до ринкових запитів, доцільним є залучення додаткових суб'єктів, організації, які зможуть активізувати процес збільшення прибутку, або відшукати надійних та зацікавлених інвесторів [11; 12]. Дане завдання під силу саме бізнес-акселераторам. Процес акселерації націлений на те, що стейкхолдери спілкуються з експертами, перевіряють на реалістичність різні гіпотези та формують цікаві та робочі фінансові моделі розвитку бізнесу.

Здебільшого партнерами чи творцями акселераторів виступають транснаціональні корпорації, які мають на меті максимізувати прибуток, збільшити частку ринку, вийти у новий клієнтський сегмент чи оптимізувати внутрішні процеси для створення проривних інновацій, але є і державні, які націлені на забезпечення національних потреб [13;14].

Доцільно відмітити, що найбільш вдалі та прогресивні акселератори належать до заможних країн-лідерів, але для нашої держави є досить важливим підтримка національних інтересів. Безперечно, вдалий симбіоз бізнес-акселераторів і державних підприємств є актуальним для забезпечення сталого розвитку нашої країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що дана проблематика є досить актуальною в науковому та професійному колі. Багато науковців і практиків присвячують праці саме: розвитку бізнес-акселерації в пост пандемічній реальності ведення підприємницької діяльності. Вважаємо, доцільним виділити праці таких науковців, як: Л. Васильєва [6], Р. Завадяк [7], І. Репіної [1], О. Малярчук [3], І. Кубаревої [4], І. Литвин [5], В. Савченко [8], Т. Шкоди [2] та інших, які в своїх наукових працях розглядають бізнес-акселерацію, як сучасний драйвер розвитку бізнесу та підтримки національних інтересів.

На нашу думку, дана проблематика є досить актуальною в реаліях сьогодення, саме тому необхідно більше уваги приділяти ролі

бізнес-акселерації в розвитку державного підприємства в COVID-залежному соціально-економічному просторі.

Постановка завдання. Наше дослідження спрямоване на розгляд особливостей функціонування та ідентифікації ролі бізнес-акселерації для розвитку державного підприємства в COVID-залежному соціально-економічному просторі.

Результати. На сьогоднішній день, для нашої країни є досить важливою інвестиційна підтримка, саме тому доцільним є залучення бізнес-акселераторів для запуску державних підприємств з дотриманням національних інтересів. Розгляд даного питання слід розпочати з аналізу поняття: бізнес-акселератор — це соціальний інститут підтримки стартапів, який надає програми інтенсивного розвитку компаній шляхом менторства, навчання, фінансової, експертної підтримки та обміну досвідом для реалізації спільної мети спрямованої на інноваційний розвиток [15;16]. Бізнес-акселератор також може підтримувати Start-up онлайн-бізнесу.

Досліджуючи генезу бізнес-акселераторів, можна відзначити, що основоположником є Пол Грем, американський підприємець, який у 2005 році, заснував венчурний фонд на базі Boulder Technology Incubator. Зазначена компанія першою запропонувала Start-up замість довготривалої опіки короткострокові навчальні програми та систему посівних інвестицій (*внесок грошових коштів в організації, які існують на початковій стадії свого розвитку*). На той час, бізнес-акселератор Пола Грема профінансував 700 Start-up-проектів. Саме він дав дорогу таким сучасним гігантам як Airbnb (*компанія яка займається орендою замських будинків та кондо*) та Dropbox (*компанія яка надає послуги файлового хостингу, який включає персональне хмарне сховище, синхронізацію файлів та програму-клієнт*).

Після вдалої реалізації даних проектів з'явилося багато послідовників, які почали активно пропонувати всім стейкхолдерам адміністративні, юридичні та освітні послуги, а також підтримку в просуванні продукції на ринок. Безперечно, одразу виник шалений попит на дану пропозицію, оскільки більшість керівників компаній, прагнули отримати можливість побачити свій бізнес по-новому, підвищити рентабельність та прибутковість, вийти на нові ринки збуту, масштабувати свою справу. Тобто, в даному аспекті бізнес-акселерація дала можливість вийти за межі своєї бізнесової діяльності та побачити нові горизонти. Можна констатувати, що бізнес-акселерація мала шалений успіх на американському ринку, що зумовила необхідність залучення даного досвіду і в інших державах [17;18].

Проспереті бізнес-акселерації вражає своїм масштабуванням та залученістю інвесторів до виходу на міжнародні ринки. Відповідна позитивна динаміка та feedback сприяли утворенню корпоративних та державних бізнес-акселераторів. Відзначимо, що бізнес-акселератори, мають на меті створення всередині організацій підґрунтя для оптимізації власних бізнес-процесів та впровадженню нових технологій, а державні, намагаються підтримувати бізнес в країні, шляхом врахування національних інтересів. Слід відзначити, що на сьогоднішній день бізнес-акселерація ставить перед собою більш широкі задачі, і безперечно вже виходить за рамки Start-up, і активно консультують та інвестують у компанії які вже перший рік на ринку, але мають значний потенціал [20]. Ключова роль бізнес-акселераторів для державних підприємства доцільно розглядати через призму розвитку інституту підтримки бізнесу, що є досить важливим саме для нашої країни. Зокрема, зазначимо декілька особливостей, а саме:

- інтеграція «державна-наука-бізнес-освіта» шляхом створення нових можливостей для дослідників та здобувачів спрямована на забезпечення сталого розвитку інноваційних ідей та заохочення молодіжного підприємництва;

- комплексна пропозиція для стартапів, що включає майстер-класи з досвідом ментори, опосередкований доступ до потенційних клієнтів, інвесторів, бізнес-партнерів, тощо;

- співтворення регіональної підприємницької екосистеми на основі моделі відкритих інновацій [19].

Доцільно відзначити, що досить широко обговорюється концепція корпоративного акселератора, шляхом підтримки компанії програми обмеженої тривалості, які акумулюють когорти стартапів через освітню платформу, наставництво та ефективного використання ресурсного портфелю [4]. В реаліях сьогодення, виникає гостра необхідність налагодження зв'язків з ТНК на умовах бізнес-акселерації для підтримки державних підприємств на різних стадіях їх розвитку, шляхом навчання, наставництва та фінансування цікавих ідей. Розглянемо більш детально роль бізнес-акселератора для розвитку державного підприємства, рис. 1.

Навіть під час пандемії, в Україні бізнес-акселератори пропонували багато програм, які набирали оберти та починали впроваджувати досвід на практиці. На сьогоднішній день, можна відзначити три найбільш популярні бізнес-акселератори, а саме [4]:

- oT Hub – це акселератор для IoT-стартапів (інтернет речей). В описі акселератора зазначається, що під час навчання стартапери

отримують можливість доопрацювати наявний прототип, вивести продукт на ринок та залучити інвестиції.

Рис. 1. Етапи розвитку державного підприємства та роль бізнес-акселератора

Джерело: сформовано авторами

➤ Radar Tech – це перший корпоративний акселератор, що об'єднує корпорації та інноваційні стартапи. Акселератор пропонує долучатися стартапам, які пов'язані з телекомом, аграрною сферою, енергетикою та фінтехом.

➤ Центр підприємництва УКУ. При Українському католицькому університеті та Львівській бізнес-школі запрацювала акселераційна програма для підприємців. До участі запрошуються проєкти у сферах освітніх технологій, діджитал-маркетингу, проєктів на стику технологій та гастрономії.

Доцільно відзначити, що кількість Start-up в Україні і у світі з року в рік збільшується. Найбільше таких проєктів у 2018 році було реалізовано в США понад 45 тис. проєктів. В нашій державі набагато менше приблизно 215, але всіх їх об'єднує потреба у отриманні знань та досвіду від успішних підприємців, менторів.

Висновок. В сучасних реаліях ведення бізнесу та функціонування нашої держави, дуже важливим є дотримання вектора саме інноваційного розвитку. Тобто, розвиток державних підприємств повинен відбуватися на дотриманні ключових аспектів сталого розвитку, що вимагає значних інвестиційних вливань. На сьогоднішній день, під впливом низки негативних факторів, зокрема COVID-залежності, виникає гостра необхідність пошуку альтернативних джерел надходжень для державних підприємств. Оскільки сучасні реалії не сприяють вивільненню «зайвих» коштів для реінвестування у Вітчизняні проєкти. Саме тому, роль бізнес-акселератора для розвитку державного підприємства в COVID-залежному соціально-економічному просторі є актуальною проблематикою сьогодення і потребує подальших наукових досліджень.

Література

1. V. Danyliuk, I. Riepina, O. Shafalyuk, M. Kovylyna, V. Nitsenko. (2020) Functional and investment strategies of technical development of enterprises. NAUKOVYI VISNYK Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu. – Vol. 3, No177 p. 115-121 Режим доступу: <http://nvngu.in.ua/index.php/en/archive/on-the-issues/1844-2020/contents-3-2020/5347-functional-and-investment-strategies-of-technical-development-of-enterprises>
2. Semenets-Orlova, I., Klochko, A., Shkoda, T., Marusina, O., & Teplyuk, M. (2021). Emotional intelligence as the basis for the development of organizational leadership during the Covid period (educational institution case). Studies of Applied Economics, 39(5).
3. Малярчук, О. Г. (2021). BUSINESS INCUBATION AND ACCELERATION PROCESS: THEORETICAL FOUNDATION. Стратегія економічного розвитку України, 49, 21-33. DOI: <https://doi.org/10.33111/sedu.2021.49.021.033>
4. Kubareva, I., Maliarchuk, O., & Pohuda, N. (2020). Justification the choice of corporate social responsibility strategy development for the tourist enterprises. ЕКОНОМІКА І РЕГІОН, (3 (78)), 63-69.
5. Литвин, І. (2019). ЕКОСИСТЕМА СТАРТАП-ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА СУЧАСНІСТЬ. Молодий вчений, 1 (65), 476-482. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-1-65-110>

6. Васільєва Л.М. (2010) Бізнес-інкубатори як частина інфраструктури підтримки малого підприємництва. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. No 1. С. 50-54.

7. Завадяк Р.І., Копусяк Я.Ф. (2014). Теоретичні основи функціонування та види бізнес-інкубаторів в Україні. Науковий вісник Ужгородського університету. 2014. No 2. С. 78-81

8. Інноваційна інфраструктура в контексті національної інноваційної системи (економіко-правові проблеми): монографія. О.П. Орлюк та ін.; за наук. ред. О.Б. Бутнік-Сіверського. К.: НДІ ІВ НАПрНУ. 2011. 413 с.

9. Савченко В.Ф., Долгополов М.Г. (2016). Бізнес-інкубатори як інструмент державної підтримки розвитку малого підприємництва. Науковий вісник Полісся. Том 2. No 4(8). С. 202-207.

10. Історія розвитку та сутність бізнес-інкубування. Найбільш затребувані бізнес-інкубатори України. Національна освітня інфраструктура удосконалення інноваційної та підприємницької діяльності ІТ-студентів. URL: <http://tempus.nung.edu.ua/uk/news/історія-розвитку-та-сутність-бізнес-інкубування-найбільш-затребуванібізнес-інкубатори-України> (дата звернення 04.05.2022).

11. Accelerating Success: A Study of Seed Accelerators and Their Defining Characteristics. Bachelor Thesis in Industrial Engineering and Management. Gothenburg, 2012.

12. International Association of Science Parks and Areas of Innovation. URL: <https://iasp.ws> (дата звернення 07.05.2022)

13. Роль бізнес-інкубаторів і технопарків у розвитку інноваційного підприємництва. URL: http://stud.com.ua/42440/menedzhment/rol_biznes_inkubatoriv_tehnoparkiv_rozvitku_innovatsiyogo_pidpriyemnistva (дата звернення 07.05.2022)

14. StartupNetwork. URL: <https://startup.network> (дата звернення 02.05.2022).

15. Mian, Safraz A. Whither modern business incubation? Definitions, evolutions, theory and evaluation. 9781788974783. Downloaded from Elgar Online at 04.05.2021 01:43:08AM via free access, p. 20.

16. Cohen, S., Hochberg, Y. Accelerating Startups: The Seed Accelerator Phenomenon (March 30, 2014). DOI: 10.2139/ssrn.2418000.

17. Mansoori, Yashar, Karlsson, Tomas, and Mats Lundqvist. "The influence of the lean startup methodology on entrepreneur-coach relationships in the context of a startup accelerator". *Technovation* Vol. 84–85 (2019): 37-47. DOI: 10.1016/j.technovation.2019.03.001

18. Theodorakopoulos, N. K., Kakabadse, N. and McGowan, C. "What matters in business incubation? A literature review and a suggestion for situated theorising". *Journal of Small Business and Enterprise Development*, Vol. 21 No. 4 (2014): 602-622. DOI: 10.1108/JSBED09-2014-0152

19. Better Criteria for Better Evaluation Revised Evaluation Criteria Definitions and Principles for Use OECD/DAC Network on Development Evaluation. Access mode: <https://www.oecd.org/dac/evaluation/revised-evaluation-criteria-dec-2019.pdf>

20. McFarlin, R., Rode J., & Shervani T. (2015). A contingency model of emotional intelligence in professional selling. *Journal of the Academy of Marketing Science*, v. 44 (1), pp. 108–118.

References

1. V. Danyliuk, I. Riepina, O. Shafalyuk, M. Kovylyna, V. Nitsenko. (2020) Functional and investment strategies of technical development of enterprises. *NAUKOVYI VISNYK Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. – Vol. 3, No177 r. 115-121 Rezhym dostupu: <http://nvngu.in.ua/index.php/en/archive/on-the-issues/1844-2020/contents-3-2020/5347-functional-and-investment-strategies-of-technical-development-of-enterprises>
2. Semenets-Orlova, I., Klochko, A., Shkoda, T., Marusina, O., & Tepluk, M. (2021). Emotional intelligence as the basis for the development of organizational leadership during the Covid period (educational institution case). *Studies of Applied Economics*, 39(5).
3. Maliarchuk, O. H. (2021). BUSINESS INCUBATION AND ACCELERATION PROCESS: THEORETICAL FOUNDATION. *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*, 49, 21-33. DOI: <https://doi.org/10.33111/sedu.2021.49.021.033>
4. Kubareva, I., Maliarchuk, O., & Pohuda, N. (2020). Justification the choice of corporate social responsibility strategy development for the tourist enterprises. *EKONOMIKA I REHION*, (3 (78)), 63-69.
5. Lytvyn, I. (2019). EKOSYSTEMA STARTAP-PIDPRYIEMNYTsT-VA V UKRAINI: ISTORIIA STVORENNIA TA SUCHASNIST. *Molodyi vchenyi*, 1 (65), 476-482. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-1-65-110>
6. Vasilieva L.M. (2010) Biznes-inkubatory yak chastyna infrastruktury pidtrymky maloho pidpriemnytstva. *Derzhava ta rehiony. Seriia: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*. No 1. S. 50-54.
7. Zavadiak R.I., Kopusiak Ya.F. (2014). *Teoretychni osnovy funktsionuvannia ta vydy biznes-inkubatoriv v Ukraini*. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. 2014. No 2. S. 78-81
8. Innovatsiina infrastruktura v konteksti natsionalnoi innovatsiinoi systemy (ekonomiko-pravovi problemy): monohrafiia. O.P. Orliuk ta in.; za nauk. red. O.B. Butnik-Siverskoho. K.: NDI IV NAPrNU. 2011. 413 s.
9. Savchenko V.F., Dolhopolov M.H. (2016). Biznes-inkubatory yak instrument derzhavnoi pidtrymky rozvytku maloho pidpriemnytstva. *Naukovyi visnyk Polissia*. Tom 2. No 4(8). S. 202-207.
10. Istoriia rozvytku ta sutnist biznes-inkubuvannia. Naibilsh zatrebuвани biznes-inkubatory Ukrainy. Natsionalna osvittnia infrastruktura udoskonalennia innovatsiinoi ta pidpriemnytskoi diialnosti IT-studentiv. URL: <http://tempus.nung.edu.ua/uk/news/istoriia-rozvytku-ta-sutnist-biznes-inkubuvannia-naibilsh-zatrebuваниbiznes-inkubatory-Ukrainy> (data zvernennia 04.05.2022).

11. Accelerating Success: A Study of Seed Accelerators and Their Defining Characteristics. Bachelor Thesis in Industrial Engineering and Management. Gothenburg, 2012.
12. International Association of Science Parks and Areas of Innovation. URL: <https://iasp.ws> (data zvernennia 07.05.2022)
13. Rol biznes-inkubatoriv i tekhnoparkiv u rozvytku innovatsiinoho pidpriemnytstva. URL: http://stud.com.ua/42440/menedzhment/rol_biznes_inkubatoriv_tekhnoparkiv_rozvitku_innovatsiynogo_pidpriemnytstva (data zvernennia 07.05.2022)
14. StartupNetwork. URL: <https://startup.network> (data zvernennia 02.05.2022).
15. Mian, Safraz A. Whither modern business incubation? Definitions, evolutions, theory and evaluation. 9781788974783. Downloaded from Elgar Online at 04.05.2021 01:43:08AM via free access, p. 20.
16. Cohen, S., Hochberg, Y. Accelerating Startups: The Seed Accelerator Phenomenon (March 30, 2014). DOI: 10.2139/ssrn.2418000.
17. Mansoori, Yashar, Karlsson, Tomas, and Mats Lundqvist. "The influence of the lean startup methodology on entrepreneur-coach relationships in the context of a startup accelerator". *Technovation* Vol. 84–85 (2019): 37-47. DOI: 10.1016/j.technovation.2019.03.001
18. Theodorakopoulos, N. K., Kakabadse, N. and McGowan, C. "What matters in business incubation? A literature review and a suggestion for situated theorising". *Journal of Small Business and Enterprise Development*, Vol. 21 No. 4 (2014): 602-622. DOI: 10.1108/JSBED09-2014-0152
19. Better Criteria for Better Evaluation Revised Evaluation Criteria Definitions and Principles for Use OECD/DAC Network on Development Evaluation. Access mode: <https://www.oecd.org/dac/evaluation/revised-evaluation-criteria-dec-2019.pdf>
20. McFarlin, R., Rode J., & Shervani T. (2015). A contingency model of emotional intelligence in professional selling. *Journal of the Academy of Marketing Science*, v. 44 (1), pp. 108–118.

Стаття надійшла до редакції 27.03.2022 р.